

Asia: VN/3215/2021

Väliraportti: Vapaa!-Fri! -hanke vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Järvenpään kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua oikeusministeriön Vapaa!-Fri! -hankkeen väliraportista. Hankkeen väliraportissa kuvaillaan hankkeessa esiin nousseita havaintoja vapaaehtoistoiminnan tilasta Suomessa, siihen vaikuttavista ja sitä haastavista tekijöistä. Väliraportin tarkoituksena on ollut rakentaa kokonaiskuva vapaaehtoistoiminnan kenttään kohdistuvista haasteista ja niiden juurisyistä sekä tuoda esiin vapaaehtoistoiminnan erilaisia vaikutuksia yhteiskunnassa. Raportissa esitetään sidosryhmille kysymyksiä eri aihealueista. Saadun lausuntopalautteen perusteella hankkeessa arvioidaan, mitä esiin nousseita teemoja tulisi selvittää tarkemmin ja mistä näkökulmista.

Järvenpään lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaja ja yhteisöpalveluiden erityisasiantuntija. Järvenpää esittää lausuntonaan seuraavaa.

Raportti on hyvä ja selkeä sekä aihealueeltaan erittäin ajankohtainen ja tärkeä. Väestön ikääntyessä ja julkisten palveluiden ollessa monin tavoin uuden edessä vapaaehtoistyö ja sen erilaiset muodot tulevat korostumaan.

Järvenpäässä on pitkät perinteet yhdistys- ja järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalle. Kaupunki tukee vapaaehtoistojen toimintaedellytyksiä monin eri tavoin kuten suorilla toiminta- ja kohdeavustuksilla, tarjoamalla maksuttomia ja subventoituja tiloja sekä asiantuntijatuella. Järvenpäässä vapaaehtoistyö on näkyvä osa osallisuustyötä. Alueen vapaaehtoistoiminnan kehittämistä tukee laajassa yhteistyössä mallinnetut Kiinnostaako vapaaehtoistyö- koulutukset, jotka toteutetaan vuosittain. Kaupungin ja järjestöjen yhteistyö on moniulotteista yhteistä kehittämistyötä, tiedonjakoa ja yhteistoimintaa. Tutkimusten valossa yhdistystoimintaan osallistutaan aktiivisesti.

Vapaaehtoistyö on kuitenkin murroksessa. Yhdistysten keskinäisen yhteistyön kehittämiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Tulevaisuudessa tulee entistä enemmän huomioida neljännen sektorin tekemä vapaaehtoistyö. Esimerkkinä uudenaikaisesta vapaaehtoistoiminnasta voidaan mainita Järvenpäässä mallinnettu asukas- ja lähitalotoiminta. Kyseisessä mallissa taloyhtiöiden aktiiviset asukkaat toimivat yhteistyöverkostoissa mukana. Toimintaa toteutetaan siellä missä ihmiset asuvat. Tarkoituksena on vahvistaa omassa kotiympäristössä tapahtuvaa osallisuustoimintaa.

Digitaalinen yhdenvertaisuus on vielä eriyttävä tekijä. Iso haaste on kieli, jota käytetään. Mitä helpommin ymmärrettävää selkokieltä käytetään sitä parempia tuloksia saavutetaan. Digitaalisten omaksumisessa tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä lisääntyvässä määrin. Järvenpäässä digituki toiminnan kehittämistyötä tehdään strukturoiduin toimintamallein hankkeena, oppilaitos- ja yhdistysyhteistyönä. Työryhmätyöskentelyssä huomioidaan selkokieliäisyys. Vapaaehtoistahot ovat digitaalisen yhteistyön puolesta puhujia ja kiihkeitä ovat toistensa vertaistuki ja kiinnostuksen herättäjä. Nyt ja tulevaisuudessa vertaisneuvonnan rooliin tulee kiinnittää huomioita yhä enemmän. Selkokieliäisyys ja digi- sanoituksella on merkitystä siihen, miten itsenäisesti ikäihmiset laajemmin kykenevät käyttämään eri digi-alustoja.

Hyvinvointialueiden aloittaessa v. 2023 tulee rakentaa yhteiset toimintamallit kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspinnoilla toimivien vapaaehtoisten, yhdistysten ja järjestöjen välille. Rakenteita ja toimintatapoja on välttämätöntä luoda, koska alueen väestö on yhteinen ja vapaaehtoisetkin yhteisiä, samoja kuntalaisia. Etenkin tulee huomioida, ettei väliinputoajia synny eli toimijoita, joita ei tunnusteta kuntien eikä hyvinvointialueen vapaaehtoistoimijoiksi. Vapaaehtoistoiminta edellyttää aina myös resursseja. Parhaiten vapaaehtoistoimijoita tuetaan yhteistyössä tunnistaen yhteiset tuettavat toimet ja sopimalla selkeästi kuntien ja hyvinvointialueen rooleista.

Karjalainen Kirsi-Marja
Järvenpään kaupunki